قابلیت تحمل معانی کثیره در روایات

(51:03)

شاگرد: در مورد استخاره فرمودید خداوند متعال از همان اول میدانند که یک واقعهای پیش میآید و من استخاره میگیرم و نتیجه به دست میآید. میخواستم ببینم به همین وزان، روایتی که از اهل البیت علیهمالسلام آمده، در احکام و غیر احکام، آیا ناظر به قضایای الآن هم هست؟ یا نه، بگوییم در همان زمان یک مخاطب بهخصوصی بوده و کاملً باید به آن زمان معنا بشود؟

استاد: در عباراتی که انشاء ابتدائی اهل البیت علیهمالسلام بوده، خودشان ابتدا به ساکن القاء کردهاند، این احتمال در آنها خیلی قوی و روشن است. احتمال اینکه چون نفس قدسیِ گویندهٔ کلام، محیط به همه ازمنه است، الآن در منظر او کل ازمان هست. برای او هیچ فرقی ندارد زراره ای که جلوی او نشستهٔ تا مایی که هزار و چهارصد سال بعد، کلام ایشان را میبینیم. ما نمیتوانیم مقام او را درک کنیم. اگر ثبوتا فرض بگیریم که عین الله است و محیط بر زمان است، برای او چه فرقی میکند که به زراره بگوید ای به کسی که میبینند در آن ظرف میآید و همین کلام را میشنود و این جور میفهمد. صحبت بر سر کلماتی است که در جواب مخاطب است. این اخفی است ولی گمانم این است که در جواب از مخاطب هم هیچ مشکلی ندارد.

شبهه ای که در اینجا میآید خطاها است. یعنی الآن ما در مفاهمه از روایات خطا نداریم؟ نه. لازمهٔ عرض من این نیست که همه خطاها را هم تصحیح کنیم. ابدا! چرا؟ چون خطا، طبق ضوابط دلالت کلام، محاوره، مدلول تصوری و تصدیقی، خطا است. خطا خطا است. اما اگر از محدوده خطا این طرف آمدیم؛ یعنی طبق ضوابط محاوره خطا نیست، ولی لازمهٔ اش این است که گویندهٔ چند معنا را اراده کرده باشد، اینجا قائل میشویم و میگوییم کسی از یک حدیث چیزی میفهمد که عند الله مطلب درستی است، و خطای در فهم هم نیست. یعنی طبق ضوابط القاء کلام و محاوره و قرائن، شرائطش متوفر است. بگوییم از کجا بفهمیم امام اراده کردهاند ای نه؟ اینجا را میگوییم نه، چون فرض گرفتیم تمام شرائط موجود است و موانع مفقود است، اراده نکردن از نقص میشود. و چون در گویندهٔ کلام فرض گرفتیم نقص نیست، شرائط موجود و موانع مفقود است، پس اراده اصلیهٔ ثبوتیه ثابت میشود. این را اوائلی که مباحثهٔ سوره ق شروع شده بود، در جلسات متعدد بصورت مفصّل بحث کردیم.

بازبینی #1
ایجاد شده 22 ژانویه 2026 15:30:06 توسط ... .
به روزرسانی شده 22 ژانویه 2026 15:30:25 توسط ... .